

A két munkáspárt egyesülésével hatalmas új erő jelenik meg a magyar demokráciában, a magyar dolgozó népben. Mindenkinek meg kell értenie, hogy a munkásegység szerves megvalósítása, a két párt egyesülése, nem egyszerű összedási művelet. Nem a két párt eddigi erejének összesítése, hanem megsokszorozása, meghatványozása. Az egyesült párt hasonlíthatatlanul erősebb lesz, mint ahogy a két párt külön-külön volt. És ez az erő, amelyet a két párt erejének mennyiségi növekvéséből eredő minőségi változás jelent a magyar demokrácia, a magyar nép fejlődésének minden vonalán, hamarosan éreztetni fogja hatását. A magyar demokrácia alapjai az egyesüléssel felmérhetetlenül megszilárdultak. Kevesebb lesz az ingadozás, biztosabb a fejlődés, meggyorsul hazánk talpra állása és felvirágzása. [...]

De nem pihenünk babérainkon azért sem, mert hiszen van még előttünk munka elég és nehéz, fáradságos, áldozatos munka. Még rengeteg küzdelem, hosszú évek és évtizedek szívós, keserves munkája kell ahhoz, hogy elmondhassuk: célhoz értünk. Aki ezt túlzásnak tekinti, az gondoljon arra, hogy valahányszor nehéz politikai kérdéssel vagyunk elfoglalva, a reakciónak, a spekulációnak mindig sikerül gazdasági helyzetünket megrontani, sikerül előretörnnie. Mi még ma sem vagyunk elég erősek ahhoz, hogy minden fronton egyformán tudjunk küzdeni. Így állhat elő például az, hogy a reakció spekulációja és a saját gyengeségünk következtében a munkásosztályt az utolsó hónapokban a hús és zsír drágulása szinte újra vegetáriánus kosztra szorítja. Ezért még egyszer ismétlem: ne pihenjünk babérainkon, hanem fogjuk meg továbbra is a munka vastagabb végét.

RÁKOSI MÁTYÁS

Pártunk a dolgozó nép élén (Az MDP Központi Vezetőségének 1949. május 31-i ülésén mondott beszéd.)

Budapest, 1949, Szikra. 3–40.

Rákosi Mátyás (Ada, 1892. március 9. – Nyizsnyij Novgorod, 1971. február 5.) 1904-ig Rosenfeld Mátyás, politikus. 1912-ben végezte el a budapesti Keleti kereskedelmi Akadémiát. 1912 és 1914 között Hamburgban, majd Londonban dolgozott kereskedelmi cégeknél. 1910-től tagja volt a szociáldemokrata pártnak (MSZDP). 1914-ben önkéntes katonai szolgálatra jelentkezett. 1915-ben hadapródként orosz fogságba esett. 1918 májusában egy tiszti hadifogolycsere keretében hazatért. 1918 novemberében belépett az újonnan alakult kommunista pártba (KMP), ahol vidéki tétkárnak választották. A Tanácsköztársaság idején kereskedelemügyi, majd szociális termelési népbiztos, a Kormányzótanács központi Ellenőrzőbizottságának és a legfelsőbb Népgazdasági

Tanácsnak a tagja és a Vörös Gárda parancsnoka volt. A Tanácsköztársaság bukása után Ausztriába, majd ottani kitiltása nyomán Csehszlovákiába, Németországba, majd a Szovjetunióba utazott. 1921-től a Komintern Végrehajtó Bizottságának titkárává választották. 1924-ben a kommunista párt újjászervezésére visszatért Magyarországra. 1925-ben ezért letartóztatták és 8,5 évre ítélték. Büntetése lejárt előtt ismét perbe fogták és életfogytiglanra ítélték. 1940-ben titkos nemzetközi megegyezés keretében szabadon engedték, hogy a Szovjetunióba távozzon. A háború alatt a moszkvai magyar kommunista emigráció, és az ott működő Kossuth Rádió vezetője. 1945 februárjában hazatért Magyarországra, ahol az MKP főtitkárává választották. 1948 júniusában a két munkáspárt egyesülése után az MDP főtitkára lett. 1949-től az újjáalakított népfőnt elnöke, 1950-től informálisan az ország legfőbb vezető testületét alkotó Honvédelmi Bizottság vezetője volt, 1951-től pedig személyesen felügyelte az Államvédelmi Hatóságot. 1952-ben átvette a miniszterelnöki posztot is. Vezetésével szovjet típusú diktatúra épült ki Magyarországon. Sztálin halálát követően leváltották a kormányfői posztról, de a MDP első titkára maradt. 1956 júliusában, a fokozódó társadalmi elégedetlenség nyomására leváltották. Ekkor a Szovjetunióba települt. 1957-ben megpróbálta meggyőzni a szovjet vezetést, hogy Kádár János helyett őt állítsák ismét Magyarország élére. 1957-ben itthon megfosztották képviselői mandátumától és Elnöki Tanácsi tagságától, a Szovjetunióban pedig Moszkvától távoli lakóhelyet jelöltek ki számára, és sorozatos hazatérési kérelmeit rendre elutasították. 1962-ben kizárták az MSZMP-ből 1971-es halála után hamvait hazaszállították és a Farkasréti temetőben helyezték el.

Rákosi Máttyás beszédében az 1949-es választások utáni belpolitikai helyzetet elemzi az MDP szemszögéből. Az 1949-es választásokra a többpártrendszer felszámolása után került sor, ekkor már csak a Magyar Függetlenségi Népfőnt listájára lehetett szavazni, amely elfogadta az MDP vezető szerepét. A lista jelöltjeinek 71%-a eleve MDP tag volt. Az országgyűlési képviselők összetétele a munkás-paraszt szövetséget volt hivatva reprezentálni, s egyben garanciát jelentett arra is, hogy ellenzéki hang nem lesz a törvényhozásban. Rákosi beszédének itt közölt részletei jól érzékeltetik, hogy a kommunista társadalompolitika miként törekedett a lakosság folyamatos harci állapotban tartására, annak a sztálini tételnek a jegyében, hogy a szocializmus építése közben az osztályharc fokozatosan éleződik. Aktuálisan a falusi kizsákmányolók, a kulákok elleni osztályharc szükségességét azért volt szükséges kiemelni, mert az agrárszektorban a szocialista tulajdonviszonyok kialakítása ugyan már 1948-ban elindult, de a folyamat meglehetősen vontatottan haladt, mert a gazdák nagy része ragaszkodott magántulajdonához. A problémák mögött a kommunista logika az ellenség szabotázsát látta-láttatta.

Ezek a kétségkívül meglevő hibák azonban nem vonnak le abból a megállapításból, hogy a választás Pártunknak és népi demokráciánknak elsöprő győzelme volt. Ennek a győzelemnek eredményeképpen most vonul be először a magyar országgyűlésbe a dolgozó nép erejének és jelentőségének megfelelő képviselő. Az új országgyűlés 402 képviselőt számlál. Amikor mi – a választások előkészületekkel – felemeltük

az egy képviselőre jutó szavazatok számát 14 000-ról 16 000-re, azt reméltük, hogy ezzel csökkenni fog a képviselők száma. Minthogy azonban sokkal több szavazó vett részt a választásokon, ez a csökkenés csak lényegtelen, ellenben nagyon lényeges az új országgyűlés szociális összetétele.

A 402 képviselő közül 176 munkás, 115 paraszt, a többi értelmiségi, kisiparos, kiskereskedő és egyéb. A munkások aránya tehát majdnem 44 százalék, a parasztoké kis híján 29 százalék. Együttvéve: a munkások és parasztok száma 73 százalék az új országgyűlésben. A nők száma 71, kereken 18 százalék. A nők száma tehát az elmúlt országgyűléssel szemben szinte megkétszereződött és mutatja, hogy nők egyenjogúsítása ezen a téren is folyik. A nők közül 41 munkásnő és 21 parasztasszony vagy parasztleány. A nők között tehát a munkások és parasztok aránya még jobb, mint a férfiaknál és azt mutatja, hogy az egyenjogúsítás különösen a dolgozó nőket érinti. Végül meg kell emlékezni az új országgyűlés korszerűtlen összetételéről. Az országgyűlésnek pontosan a fele 20 és 40 év közötti, szóval a fiatalabb évjáratokhoz tartozik; köztük 55 képviselő 30 évnél fiatalabb. Egyetlen országgyűlésen még ennyi dolgozó fiatal nem volt képviselve.

Összefoglalva: az országgyűlés számszerűen is visszatükrözi a munkások és parasztok szövetségét és a munkásság vezető szerepét. Visszatükrözi a nők és az ifjak növekvő jelentőségét a demokráciában. Ebből a szempontból sokkal inkább népképviselő, mint a megelőző két országgyűlés, nem is szólva a régi horthysta országgyűlésről, vagy mondjuk az olyan „demokratikus” voltára büszke képviselőtről, mint amilyen az amerikai szenátus, ahol tudvalevőleg egyetlen egy ipari munkás, vagy dolgozó paraszt sem található.

Mi a teendő most, a választási győzelem után? A legsürgősebb tennivalónk, hogy feljünk minden olyan áramlattal szemben, amely a győzelem hatása alatt azt hiszi, hogy most már pihenni lehet a babérokon, hogy most már minden biztosítva van és engedni lehet az eddigi munkatempóból. Az ilyen felfogással szemben teljes erővel fel kell lépni, mert ha ez elterjed, az a veszély fenyeget, hogy eredményeink nagy része elsikkad. Éppen a győzelem és vele kapcsolatban a fokozott felelősség kötelez bennünket arra, hogy az eredményt rögzítsük meg, szervezetileg szilárdítsuk meg és fejlesszük tovább.

Vonatkozik ez elsősorban a középparasztságra. Most, a választások fényében mutatkozik meg csak világosan, hogy helyes és időszerű volt a középparasztság kérdését az idén tavasszal napirendre tűzni. Helyes volt elméletben és gyakorlatban leszögezni irányukban politikánkat. Helyes volt egy sor intézkedés, amely kézzelfogható tettekben mutatta meg nekik, hogy a szegényparasztság mellett őket tekintjük a falun szövetségeseinknek és megvédjük a kulákok, a falu kapitalista elemeinek kizsákmányolásával szemben. A választás ezt a jó munkát nyugtázta.

De ne higgyük, hogy a középparasztság ezzel egyszer és mindenkorra végleg meg van nyerve, hogy többé már nem fog ingadozni és tűzön-vízen át velünk jön. A választáson kétségkívül velünk jött, de nem volnánk Lenin és Sztálin tanítványai, ha elfelejtjük, hogy a középparaszt a termelésben elfoglalt helyzetéből kifolyólag ingadozó, ingadozik a munkásosztály és a kapitalisták között. Minden hibánkra, vagy minden

felvetődő nagyobb nehézség láttára ingadozni fog, vissza fog esni, ha talán nem is az egész réteg, de legalábbis egy része. Nekünk ezt előre kell látnunk. Különösen nagy lesz az ingadozás, amikor a szövetkezés, a társas földművelés a jelenleginél sokkal szélesebb területre fog kiterjedni. Ezt is előre kell látni.

Mi a választásokon tudatosan nem hallgattuk el a szövetkezés kérdését, bár nem volt számunkra titok, hogy a középparasztság jelentékeny része még ellenségesen, vagy félelemmel vegyes bizonytalansággal áll vele szemben. Választási sikereink a középparasztságnál részben kétségkívül arra vezethetők vissza, hogy erről a kérdésről nem hallgattunk. A hallgatás félelmet keltett volna bennük és azt a benyomást, hogy szándékaink nem tiszták, azért hallgatunk róla. Ha azt akarjuk, hogy a középparasztságnál az ingadozás és a visszaesés a lehető legcsekélyebb legyen, akkor teljes erővel folytatni kell az eddigi politikát, amely felvilágosítással, iskoláztatással, kézzelfogható tényekkel, gazdasági megsegítéssel bizonyítja a középparasztság felé, hogy továbbra is törődünk vele és meg akarjuk erősíteni vele a szövetséget. Továbbra is szívesen és átgondoltan kell munkálkodnunk azon, hogy elválasszuk őket a kulákoktól, szembeállítsuk őket, mint a proletariátus szövetségesét, a falu és város kapitalista elemeivel. Ez a leválasztás a kulákokról rendkívül fontos, mert hiszen a kulák mindent megtesz, hogy minél több szál fűzze őt a középparaszthoz, hogy nehéz legyen felismerni az átmenetet, a választóvonalat, amely a dolgozó középparaszttól a kuláktól elhatárolja.

Most, a választások alkalmával is tapasztalhattuk, hogy sok helyen a kulák tüntetőleg kiállt a népi demokrácia mellett, helyenként külön szavazóurnát követeltek maguknak, vagy erőnek-erejével nyíltan akartak szavazni. Ennek eredményeképpen néhol már újra hallhatjuk a „jó kulák” dicséretét. Olyan hangokat is hallani, hogy a kulákok közt is van jó és rossz és természetesen a jót kímélni kell. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen „megkülönböztetés” – amely eltekint a kulák szociális funkciójától, eltekint attól, hogy a kulák kizsákmányoló, a régít visszakívánó, a városi kapitalisták szövetségese és képviselője a falun – helytelen. Tekintet nélkül arra, hogy jó-e vagy rossz az egyes kulák, megfelelően küzdeni kell ellene.

Ismétlem, változatlanul és fokozott mértékben gondoskodni kell arról, hogy a munkás-paraszt szövetség a középparasztságnál tovább erősödjék. Minden módon támogatni kell a kulákkal szemben a középparasztságot és segíteni kell neki abban, hogy szorosabbra fűzze az ipari munkássággal a szövetséget. Ezért tovább fogjuk növelni a traktorállományok számát, a falu gazdasági megsegítését, iskoláztatását és a világerő nem elégszünk meg azzal a ténnyel, hogy a középparasztság most a választásokon ránk szavazott. [...]

Fokozni kell az éberséget az ellenséggel szemben. Minden vonalon erősíteni kell a pártfegyelmet. Meg kell követelni a marxista-leninista tudást. Nem szabad túrnünk sehoh a legcsekélyebb pártellenes megnyilvánulást, a cinizmust, a pártvonalától való elhajlást, a liberalizmust a pártmunkában. Egyszóval szorosabbra kell fűzni a Párt sorait, fel kell venni a harcot minden téren az ellenség ideológiai behatolásával, vagy azzal a kísérlettel szemben, hogy ügynökeit Pártunkba becsempéssze.

Az elvtársaknak meg kell érteniük, hogy amikor egy kommunista párt országot vezető párttá válik, amikor a megvert tőkésosztály legális szerveinek működése nem

sok eredménnyel kecsegtet, az ellenség fokozatosan arra vesz irányt, hogy ügynökeit becsempéssze a dolgozók pártjába. Ebből a célból nemcsak árgus szemekkel fogja figyelni a legkisebb véleményeltérést Pártunk vonalától, a legkisebb repedést egységünkben, hanem ezt a behatolásra is fel fogja használni. A jelenlegi stratégiai szakaszon Pártunk állandóan komoly jobboldali elhajlások veszélyének van kitéve falun és a városban egyaránt.

A valorizáció kérdése. Az OTI jelentése az MKP Állampolitikai Osztályának a magyar társadalombiztosítás helyzetéről

Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár (PIL 274. f. 12. cs. 134. öe.)

A második világháború után jelentős mértékű volt Magyarországon a nemzeti vagyok pusztulása, aminek mértéke 40%-ra tehető. Ez a rendkívüli mértékű értékvesztés a társadalombiztosítási pénztárakat, folyómérlegeket, értékpapír-, ingatlan- és részvényalapú beruházásait is érintette. A háború során keletkező anyagi és pénzügyi károkat tovább súlyosbította a világtörténelmi rekordnak számító hiperinfláció, ami teljes mértékben elértéktelenítette a még meglévő, főleg értékpapírokban és betéti tőkék formájában fennmaradt társadalombiztosítási vagyont. Ennek következtében az egyik legfontosabb újjáépítési feladat az ún. valorizáció volt, azaz a járadékok (és egyben a társadalombiztosítási mérleg) pénzügyi rekonstrukciója és értékállóságának biztosítása.

Az öregségi ágazat legnagyobb problémája a járadékok valorizációjának a kérdése. [...] Az 1928: XL. tc., az ún. Lex Vass II. szolgáltatásai még 1928-as szemmel nézve is szemérmetlenül alacsonyak voltak. Csak mint példát említjük azt, hogy 1943-ban a rokkant tisztviselők havi átlagos járadéka 50,16 P, az özvegyeké 27,35 P, az árváké 19,35 P, az öregeké pedig 62,13 P volt. Ez az összeg békenívön is legfeljebb arra volt elég, hogy a biztosított állandó éhezés közben tengődjék. Ma – a legszerényebb igények mellett sem elég két napi élelemre. És a járadékosok ma is ezt az összeget kapnák, ha egyáltalán kapnának valamit.

Nem vitás, hogy ezen az állapoton segíteni kell. A kérdés az, honnan teremtsük elő a járadékok valorizálásához a fedezetet. [...] Az alkalmazott biztosítástechnikai rendszernek, az ún. várományfedezeti eljárásnak a lényege az, hogy a járulékbetételek, a már felgyűlt járuléktartalék és ennek kamatai fedezik az esedékes járadékok értékét. Ha tehát a járadékokat felértékelni akarjuk, gondoskodni kell arról, hogy a két bevételi forrás: a járulékbetétel és a járuléktartalék, illetve ennek kamatai felértékeltesse. A járulékbetételnél ez automatikusan megtörténik: a folyó járulékokat a mindenkori bérek, jelenleg a kollektív szerződéseknek megfelelő bérek alapján kell